

rism, în speță cel marxist-leninist și asupra cazului, exemplar, al României de după cel de-al doilea război mondial. Am atras atenția că unul din mijloacele menținerii la putere a totalitarismelor fătuse sau mascate, a fost și nimicirea trecutului, fie el materializat în monumente, fie a simțului istoric, a istoriei însăși.

Propunerea ce am făcut ca mesajul comunității ecumenice a istoricilor reuniți la Congresul de la Madrid să fie declararea ultimului deceniu al mile-

niului drept deceniu conservării patrimoniului cultural și natural al Terrei, a fost îmbrățișată cu căldură. Nu am putut încheia scurta călătorie spaniolă fără a vizita Escorialul și Toledo, fără o măcar scurtă zăbavă în fața manuscriselor istoriilor otomane din secolele XVI-XVII păstrate la Biblioteca regală din Madrid, în filele cărora am regăsit faptele românilor sub Ștefan cel Mare.

SERGIU IOSIPESCU

Colocviul internațional privind monumentele, Bratislava, 1990

Desfășurat în perioada 24—29 septembrie 1990, colocviul internațional cu tema „Cetăți și orașe istorice din Slovacia” s-a dorit și a fost o întâlnire între specialiștii din zona centrală și estică a Europei, menită a confrunta opinii în legătură cu protejarea, conservarea, restaurarea și valorificarea monumentelor istorice de tip cetate, palat sau ansamblu de arhitectură.

Pentru realizarea unei înțelegeri cât mai depline a monumentelor Slovaciei și faptelor petrecute în legătură cu ele, colegii țării gazde au organizat un colocviu itinerant, dând posibilitatea participanților să cunoască direct cetăți și orașe din cele trei provincii istorice, mărturiile ale civilizației evului mediu și Renașterii, perioadă în care Slovacia s-a aflat sub dominația Ungariei.

Aflat sub egida instituției similare DMASI din Bratislava ŠTÁTNY ÚSTAV PAMIATKOVEJ STAROSTLIVOSTI, în organizarea d-nei ing. arh. Jülia Takatsová și a d-nei Eva Petrášková, istoric de artă, colocviul a reunit arhitecți, ingineri, istorici de artă și pictori restauratori din Ungaria, Polonia, Iugoslavia, Bulgaria, URSS, Germania Democrată, Elveția precum și pe directorul centrului Internationales Städte forum Graz — Ein Zentrum für Städte und Gemeinforum, iar din partea României, pe arh. Marinela Daia, șef al Compartimentului avizare și dr. în istoria artei Cezara Mucenic, șef al biroului Documentare din DMASI.

Au fost vizitate cetatea Bratislavei (sec. XI—XVIII), fortăreața Devin, castelul Stara Lubovna (sec. XIII—XIV), castelele Trenčín (sec. XI—XVII) și Beckov (sec. XII—XVIII), Spišsky hrad (sec. XVII—XVIII), curtea antică de la Ducová și orașele istorice Kežmarok, Levoča, Bordejov, Spišské, Podhradie, prezentându-se la fiecare istoricul construcțiilor și lucrările de conservare, restaurare și valorificare întreprinse sau în curs de desfășurare.

Plecându-se de la un concept larg asupra modului de protejare și restaurare a bogatului inventar de monumente istorice deținut de Slovacia, bazându-se pe fonduri generoase din partea statului și pe continuitatea activității instituțiilor de profil, s-a reușit o bună întreținere a cetăților, palatelor și clădirilor din centrele istorice. Restaurarea a încercat să restituie aspectul clădirilor, urmărind gravuri de epocă, admițându-se și reconstituiri „à la manière de” sau intervenții pur constructive care modifică radical unele părți ale monumentului, totul în favoarea realizării pitorescului clă-

dirii, a soluțiilor mai facil aplicabile și a intereselor determinate de noile funcțiuni: muzeu, obiectiv turistic, hotel cu circuit limitat etc. Același criteriu a dus la întrebuițarea frecventă a cimentului și betonului, admițându-se și sugerarea unor materiale de construcții tradiționale (cărămidă, piatră), prin aceasta neavându-se însă în vedere reconstituirea materialelor și tehnicilor tradiționale.

Cetățile au creat probleme deosebite, caracteristica lor fiind modul de valorificare a sitului natural, ele fiind clădite ca o prelungire a stîncilor pe care se ridică și a căror formă o urmează. Lucrările de completare sau înlocuire a zidăriei distruse s-au făcut pe aceleași criterii de punere în valoare a calităților turistice, rapiditatea intrării în circuitele de valorificare cștîgînd în fața cercetării științifice. Aceasta ar fi determinat reconstituiri de mai mare autenticitate istorică, dar, evident, mult mai greu realizabile.

În ceea ce privește orașele, protejarea lor s-a făcut prin declararea ca rezervație istorică a întregului perimetru al vechiului oraș, cu toate clădirile cuprinse, indiferent de anul construcției. Toate clădirile au primit plăcuțe pe care s-a trecut emblema Direcției monumentelor istorice și număr de inventar. În acest mod s-a protejat întregul sit urbanistic, cu toate valorile sale: clădiri, trame stradale, piațete, parcelări etc. În prezent multe dintre acestea sînt deja restaurate, casă de casă, criteriul rămînînd același — reconstituirea aspectului și nu păstrarea clădirilor vechi.

Generosul traseu parcurs și bogăția monumentelor ce le-a cuprins, au făcut ca dezbaterile să se reducă la informări despre activitatea specifică fiecărei țări și nu la o confruntare de opinii, constatîndu-se în general și la colegii din Polonia: arh. Krzysztof Kominski și arh. Przemyslaw Woźniakowski și Bulgaria arh. Konstantin Peev disponibilitatea pentru soluții de restaurare determinate în principal de necesitățile de valorificare. În acest context, participarea românească a însemnat în special prezentarea situației monumentelor istorice din țara noastră, cu accent pe problemele de instituționalizare a protejării lor, subiect solicitat de colegii participanți, care și-au manifestat interesul de a cunoaște în direct marile valori românești atât de urgite în vitregia ultimei jumătăți de veac.

Dr CEZARA MUCENIC